

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 Vtrum illi qui non sunt exercitati in obseruantia præceptorum debeant religionem ingresi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](#)

QVAEST. CLXXXIX.

rium his qui indigent exerceri secundum directionem aliorum ad perfectionem capiendam: sed illi qui iam perfecti sunt, spiritu Dei sufficieretur agitur, ut non indigant aucto alijs obedire. Habet tamen obedientiam in præparatione animi.

AD QVARTVM dicendum, quod sicut August. dicit in 19. de ciuitate Dei. * A studio cognoscenda veritatis nemo prohibetur, quod ad laudabile pertinet orium. Quod autem aliquis super candelabrum ponatur, non pertinet ad ipsum, sed ad eius superiores. Quæ sarcina si non imponatur, ut Aug. ibidem subdit, * contemplandæ veritati uacandū est, ad quam plurimum ualeat solitudo. Et tamen illi qui solitariam uitam agunt, multum utiles sunt generi humano. Vnde August. dicit in lib. de moribus Ecclesiæ * de his loquens. Pane solo, qui eis per certa interualla temporum affertur, & aqua contenti, desertissimas terras incolunt, perfruentes colloquio Dei, cui puris mentibus inhærent. Videntur autem nonnullis res humanas plusquam oportet deseruisse, non intelligentibus quantum nobis eorum animus in orationibus prospicit, & uita ad exemplum, quorum corpora uidere non sinimur.

AD QVINTVM dicendum, quod homo potest solitarius uiuere duplum. Vno modo, quasi societatem humanam non ferens propter animi sautiam, & hoc est bestiale. Alio modo per hoc, quod totaliter diuinis rebus inhæret, & hoc est supra hominem, & ideo Philo, dicit in 1. politico. quod ille qui alijs non communicat, est bestia, aut Deus, id est, diuinus vir.

Super Questionis ultima Ar. sculum primum,

QVAESTIO CLXXXIX.

De religionis ingressu, in decem articulos diuisa.

In articulo 1. q.vlt.col
lige quatuor interuenient in declaratio-
ne, que fit in litera,
scilicet occasiones
peccandi, impedimenta
perfectæ charita-
tis, charitas, & perfe-
ctio charitatis, que
distribuenda ita sunt,
ut charitati opponan-
tur occasiones pec-
candi, & perfectio-
ni charitatis impedi-
menta perfectæ chari-
tatis. Quibus col-
lectis adiunge quintum,
scilicet affectum
hominis ad terrena,
& perfice, quia af-
fectus hominis ad ter-
rena, utriusque mali
est pater, scilicet &
occasions peccandi,
& impedimentorum
perfectæ charita-
tis, merito religio-
nis status qui affectu
hominis a terrenis
tollit, contra utrumque
malum apponitur in remedium. Et
quia primum malum
pertinet contra præ-
cepta, secundum contra
consilia; ideo religio-
nis status medicina
optima est & ad obseruandum præcep-
ta & consilia, & no-

DEINDE considerandum est
de ingressu religionis.
Et circa hoc qua-
runtur decem.

Trimo, Vtrum illi qui non
sunt exercitati in obseruatio pre-
ceptorum, debeant ingredi reli-
gionem.

TSecundo, Vtrum licet aliquos
uoto obligari ad religionis in-
gressum.

Tertio, Vtrum illi qui non
obligantur ad religionis ingre-
sum, teneantur uotum implere.

TQuarto, Vtrum illi qui non
religionem intrare, teneantur
ibi perpetuo remanere.

TQuinto, Vtrum pueri sint re-
cipiendi in religione.

TSexto, Vtrum propter paren-
tum obsequium aliqui debeant
retrahi a religionis ingressu.

TSeptimo, Vtrum presbyteri
curati, uel archidiaconi possint
ad religionem transire.

TOctavo, Vtrum de una religio-
ne possit alijs transire ad aliam.

TNono, Vtrum aliquis debeat
alios inducere ad religionis in-
gressum.

TDecimo, Vtrum requiratur ma-

ARTIC. I.

F gna deliberatio cu fœlangueis
& amicis ad religionis ingressu.

ARTICVLVS PRIMVS,

Vtrum illi, qui non sunt in præceptis
exercitati, debeant ingredi
religionem.

AD PRIMVM sic proceditur.
Videtur quod non debet religione ingredi, nisi illi qui sunt in præceptis exercitati. Do minus enim consilium perfectionis dedit adolecenti, qui dixerat se præcepta a iuuentute feruisse: sed Christo sumptu ini-
tium omnis religio. ergo uidetur quod non sunt ad religionem admittendi, nisi qui sunt in pre-
ceptis exercitati.

T2 Præt. Gregorius dicit super Ezech. * Nemo repente fit summus: sed in bona conuersatione a minimis quis inchoat, ut ad magna gressuatur: sed magna sunt consilia quæ pertinent ad perse-
cutionem uite, minora autem pre-
cepta sunt quæ pertinent ad com-
munionem iustitiam. ergo uidetur quod non debet aliqui ad obseruati-
onem consiliorum religio-
nē intrare, nisi prius fuerint in
præceptis exercitati.

T3 Præt. Sicut ordines sacri ha-
bent quandam excellentiam in Ecclæsia, ita & religionis status:

sed sicut Gregorius scribit An-
glorum episcopo, * & habetur in Decretis diff. 48. Ordinate ad ordines accedendum est. Nam

casum appetit, qui & summi lo-
ci fastigia postpositis gradibus

per abrupta queritatem. Sci-
mus enim quod adificatum par-
tes non prius signorum pondus

accipiunt, nisi a ueritate sua hu-
more siccetur, ne si ante pôderâ

quam solidentur, accipiânt, cui
etiam simul fabricam deponânt.

ergo uidetur quod non debet
aliqui ad religionem transire,

nisi in præceptis sint exercitati.

T4 Præt. Sup illud psalmi. Sicut
ablatus super matre sua dicit

glossa. In utero matris Ecclæ-
sia, primo concipiuntur, sive fidei

rudimentis instruuntur: deinde
lucē educimur, sive habilitatum

regeneramur: deinde quasi ma-
nibus Ecclæsia portamur, & la-

ete nutrimur, sive post baptizatum

bonis operibus informamur, &

lacte spiritualis doctrina nutri-
mur, & scilicet, donec iâ gradiu-

sculi a lacte matris accedamus ad

mēlam patris, iâ simplici doctri-
na ubi pdicatur. Verbi caro fa-

ctu est, accedamus ad Verbum

Et inter obseruantia
communi modo pra-
ceptorum charitatis &
aliorum pectorum ex
una & confixa ex alte-
ra parte. Et attingit
fecundum tria, rimo
in hoc quod habet ut
comune & proprium,
sive quasi superius &
inferius, ita quod ob-
seruantia eis modo
uteretur. Praecepto-
rum est ut comune,
obseruantia consiliorum
ut proprium, quia illa
potest esse sine ista,
non et contra. Secundum
in hoc quod illa est
prior illa ordinatur.
Et pater quia
prius est a quo non
convertiscitur consequen-
tia. Tertio in ordine
deponit. Et de qd non
poterit qd illa fit
et prior tempore, sicut
non poterit qd am-
mal fit prius tempore
quacunq; sua specie.
Nam enim eis fitum
empore cum quacunq;
sua specie, nec
potest intendere extra
omnem suam speciem.
Unde licet obseruan-
tia pectorum sit
prior natura, utpote
anquam generis na-
tura, non poterit
fit prior tempore
sua specie. I. ob-
seruantia, In principio apud Deum.
Et postea subdit, Quia nuper bat-
pizati in sabbato sancto quasi
manibus Ecclesia gestantur &
laete nutruntur usque ad Pen-
tecosten, quo tempore nulla diffi-
cilia inducuntur, non ictuam, non
media nocte surgunt. Postea Spi-
ritu paracletu confirmati quasi
ablatiati incipiunt ictuare, &
alia difficultas seruare. Multi ictu
hunc ordinem peruerterunt, ut
heretici & schismatice leante te-
puis a laete separantes, unde extin-
guuntur. Sed huc ordinem per-
uertere videntur illi qui religio-
nem intrant vel alios ad intran-
dum inducunt antequam sint in
faciliori obseruantia praeceptoru-
rum exercitati. Ergo videntur qd
sint heretici vel schismatice.
¶ 5. Præterea, A prioribus ad po-
steriora est træcundum. Sed pra-
cepta sunt priora consilia, quia
sunt communiora ypotos a qui-
bus non convertit existendi
consequencia, quicunque enim
seruat consilia, seruat praecpta,
sed non convertitur. Congruus
autem ordo est ut a prioribus ad
posteriora transire, ergo non
debet aliquis transire ad obser-
uantiam consiliorum in religio-
ne, nisi prius fit exercitatus in
præceptis.

Aper ieiunium & uigilias & obedientiam, & alia huiusmodi retrahitur homo à peccatis gulæ & luxurie & à quibuscumque aliis peccatis. Et idco religionem ingredi non solum expedit iis qui sunt exercitati in preceptis ut ad maiorem perfectionem perueniant; sed etiam iis qui sunt exercitati ut facilius peccata uident & perfectionem alegantur.

¶ AD PRIMUM ergo dicendum, quod Hieronymus dicit super se altera non praexistente. Nō enim oportet cap. 19.

B quod Hieronymus dicit super Matthaeum, * Mentitus est adolescentis dicēs. Hæc omnia seruauit à iuuentute mea. Si enim qd̄ positum est in mādatis, Diliges proximum tuum sicut teipsum: opere complexisser, quomodo potest audientis: Vade & vende omnia, qui habes & da pauperibus, tristis recessisset? Sed intelligentia est cum mentiti est quan- tum ad perfectam obseruantiam huius praecetti. Vnde Origenes super Matthæum dicit * quod scriptum est in Euangelio, secundum Hebreos, quod cum Dominus dixisset ei, Vade & vende omnia quia habes, cœperit diues scalpere caput suum, & dixit ad eum Dominus, Quomodo dici feci legem & prophetas, cum scriptum sit in lege, Diliges proximum tuum sicut teipsum? Ecce multi fratres tui filii Abraham sunt stercore morientes fauē, & dominus tua plena est multis bonis, & non egreditur aliquid omnino ex ea a te. Itaque Dominus redarguit eum, Sicut si quis fūtūrū puerū ter puerū esse in flauo cobigbiā quām in flauo virginali. Ibi præceptum est fine confidere, hic consilium etiā faturum. Et per hoc responderet directe argumento, concludēs, quod oportet prius aliquem esse bonum peculiarē ad hoc quod sit religiosus. Cuīhis tamē omnibus caue, ne subito ad religiosum recipias eos qui diutina fuit confusione afflitti ignorib⁹ uitiiis, quales sunt lenones, latrones, & huiusmodi, quoniam esti scriptū si quod publicam & meretricem præcedēt us in regno calorū: Scriptum est etiam: Vnde quia cōsunt amuletis. Non est autem tales criminosos rempēt in societate innocentum quodammodo iurēnum introducere. Timendum est, ne doceant alios malū, ne contumpaniant alios &c.

dicit, Si vis perfectus esse, uade,
&c. Impossibile est enim implere mandatum quod
dicit, Diliges proximum tuum sicut te ipsum, & ci-
se dinitem, & maxime tantas posiciones habere
quod est intelligendum de perfecta impletione hu-
iis precepti. Imperfectorum autem & communi-
mo ieiunium est eum obseruare precepta. Perfectio
enim principaliter in obseruantia preceptorum
charitatis consistit, ut supradictum est. Virgo Do-
minus ostenderet perfectionem consiliorum util-
ium esse & innocentibus & peccatoribus, non so-
lum ut cauit a dole adolescentem innocentem, sed etiam
Mattheum peccatorem. Sed tamen Matthaeus feci-
tus est uocantem, non autem adolescentem, quia faci-
lius conuertuntur ad religionem peccatores quam
illi qui de sua innocentia presumunt, quibus dicit
Dominus Matthai uigetum primo, Publicani &
meretrices praecedunt uos in regno Dei.

AD SECUNDVM dicendum, quod summū & in finium tripliciter accipi possunt. Vno modo in comedum statu & in eodem homine. & sic manifestum est quod nemo repente sit summus, quia unusquisque recte uiuens toto tempore uita sua proficit ut ad summum pertinet. Alio modo per comparationem ad diversos status. Et si non oportet quod quicunque uultad superiorē statum peruenire, à minori incipiat, sicut non oportet quod qui uult esse clericus, prīus in laicali uita exerceatur. Tertio modo

modo quātū ad diuersas personas. Et sic manifestum est q̄ unus statim incipit nō solum ab altiori statu, sed etiam ab altiori gradu sanctitatis, quā sit summum ad quod aliis peruenit per totam uitam suam. Vnde Gregorius dicit in secundo dialogo, Omnes cognoscant à quanta Benedictus puer conuersationis gratia & perfectione coepit.

* Ex q̄. 14.
22. 6.

Ad iii. dicēdū, q̄ sicut supra dictū est, * ordines sacrī p̄ exigū sanctitatē. Sed stat̄ religionis est exercitū quoddā ad sanctitatem assequēdam. Vñ pondus ordinum imponendū est parietibus iam per sanctitatem deficcat. Sed pondus religionis deficcat parietes, id est, homines ab humore uitiorum.

Ad iii. dicēdū, q̄ sicut manifeste ex verbis illius glossæ apparet, principaliter loquīs de ordine doctrinæ, p̄t trācēdū est à faciliorib⁹ ad difficiliora. Vñ q̄ dicit hæreticos & schismaticos, hunc ordinē puerere, manifestū est ex sequētibus ad ordinē doctrinæ p̄tinere. Sequi, n. Hic uero se feruaste, s. p̄dicātū ordinē dicit cōstringēs te maledicto. Sic quasi non modo in alijs sui humiliis, sed et in sciētia, q̄a humiliiter sentiebam, q̄ prius nutritus lacte q̄ est, Verbū caro factū est, ut sic crescerem ad panem angelorū, ad Verbū quod est in principio apud Deū. Exemplum autem quod in medio interponitur, q̄ nouitē baptizatis non indicitur ieiunium usq; ad Pentecosten, ostendit q̄ non sunt ex necessitate ad difficilia cogendi antequam per Spiritum sanctum interius ad hoc instigētur ut difficilia propria uoluntate assumant. Vnde & post Pentecosten post receptionem Spiritus sancti ieiunium celebret Ecclesia: Spiritus autē sanctus, sicut Ambrosius dicit super Lucam, * non arcetur atatibus, nō finitur morte, non excluditur alio. Et Gregorius dicit in Homilia Pentecostes, * Implet citharōedium puerum & P̄lāmistam facit, implet puerum abstinentē & indicem sennum facit. Et postea subdit, Nulla ad discentium mora agitur, in omne quod uoluerit mox ut terigerit mētem docet. Et sicut dicitur Ecclesiasti octauo, nō est, in hominis dñe, phibere spiritū. Et Apostolus primā ad Thesalonī, quinto, monet, Spiritū nolite extinguere. Et Aetorū septimo, contra quosdam dī, Vos temper Spiritū sancto restitistis.

Ad vi. dicendum, quod p̄ceptorum quadam sunt principalia, quae sunt quasi fines p̄ceptorum & consiliorum, p̄. p̄cepta charitatis ad quae consilia ordinantur, non ita quod sine consiliis seruari nō possint, sed ut per consilia perfectius obseruentur. Alio uero sunt p̄cepta secundaria q̄ ordinantur ad p̄cepta charitatis, ut sine quib⁹ p̄cepta charitatis seruari non possint omnino. Sic ergo obseruantia p̄ceptorum charitatis p̄cedit in tētione consilia, sed interdum tēpore sequitur. Hic est enim ordo finis respectu eorum quae sunt ad finē. Obseruantia uero p̄ceptorum charitatis s̄m communem modum, & similiter alia p̄cepta comparatur ad consilia sicut commune ad propriū, quia obseruantia p̄ceptorum potest esse sine consiliis, sed non conuertitur. Sic ergo obseruantia p̄ceptorum communiter sumpta p̄cedit ordine naturæ consilia, non tñ oportet q̄ tempore, quia non est aliquid prius in genere q̄ sit in aliqua specierū. Obseruantia uero p̄ceptorum sine consiliis ordinatur ad obseruantia p̄ceptorum cum consiliis, sicut species imperfecta ad perfectam, sicut animal irrationaliter ad rationale. Perfectum autem naturaliter prius est imperfecto. Natura enim, ut Boetius dicit, à perfectis sumit initium. Nec tñ oportet q̄ prius obseruentur p̄cepta sine consiliis, & postea cū con-

silijs, sicut nō oportet quod aliquis p̄misit quām homo, uel quod prius fit consueta sit uirgo. Et similiter nō oportet quod aliquis seruet p̄cepta in seculo quām transcurrit, p̄t p̄fectiōnem religionis, sed magis.

Vtrum debant aliqua uoto obligari ad religionis ingressum,

A D SECUNDUM sic procedit. Videtur quod nō debent aliqui uoto obligari ad religionis ingressum. Per p̄fessionem enim aliquis uoto religionis adstringitur. Sed ante professionē conceditur annus probationis s̄m regulā beati Benedicti, & s̄m flatus innoçenti quarti, * qui ē prohibiti ante annum p̄bationis cōpletum eos per professionem religioni adstringi: ergo vñ q̄ multo minus adhuc in seculo existentes debeat uoto ad religionē obligari.

P̄. Pret. Gregorius in Registro dicit, & h̄i i Decretis, diffinzione quadragesima quinta, * q̄ uidetū non ui, sed libera voluntate ut conuertantur, suadendi sunt. Sed implere id quod uouetur, neccesitatis efferto nō sunt alii obligati ad religionis ingressū.

P̄. 3. Prat. Nullus dēt alter p̄bere

occasiōne ruina. Vñ Exodi 21.

dī. Si q̄s aperuerit cīstemā, ceci-

dērīt, & s̄m afīnī i cā, dīs ci-

fīsternā redder pretiū iumentorū.

Sed ex hoc q̄ aliq̄ obligant ad

religionē p̄ uotū, frequenter alig-

ruunt in delperationē, & i dūeria

p̄tē: ergo vñ q̄ nō sunt aligati

ad religionis ingressū uoto obligati.

I SED CONTRA est q̄d i P̄lmnis

dī, Vouete & redite Dño Deo

uestro. Vbi dicit glo. * q̄ q̄dam

sūt uota p̄pria singulorū uocati-

tas, uirginitas & bīni. Ad h̄c

ergo nouēnt iuuit nos sacra

Scriptura, que non iuuit nisi

ad id q̄d est melius. ergo inēlī

est q̄ aliq̄ uoto se obliget ad religionis ingre-

ssū.

R E S T. dicēdū, q̄ sicut supra dictū est, a

to agere, unū & idē opus ex uoto fācili-

bilius q̄ si sine uoto fiat. Tū auouere et ad-

gionis q̄ h̄i quādā excellētā inter uir-

tinū firmat uoluntas hominis ad bonū h̄ic.

Et sic p̄tē i est grātia ex hoc q̄ p̄deu-

rate obseruantia in malū; ita bonū p̄deu-

bilius ex hoc, quod procedit ex uoluntate co-

mītātē bonū per uotū. Fidicō oblige-

ad religionis ingressū est feccundū.

A D PRIMVM ergo dicēdū, q̄ duplex

uotū. Vñ ūtēmē q̄d homine faciūt

alterius religionis fratrem, q̄d uota p̄deu-

uotū debet p̄cedere annū p̄deu-

bar obiectio. Aliud autem est nouū in-

quo aliquis non fit monachus uel re-

solum obligari ad religionis ingre-

ssū.

Tālē uotū nō oportet p̄cedere p̄deu-